

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul „SOLIDARITĂȚII“, federala institutelor financiare românești.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA“ sunt:

Agricola (Ecica), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bândăna, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală, Arpașul-înf.) Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Bocșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de păstrare (Mercurea), Cassa de păstrare, (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreana, Chiorana, Chisețeană, Codreana, Codrul (Buteni), Codru (Lupșa), Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Concordia (Gherla), Cordiana, Coroana (Bistrița), Corvineana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economul, Făgețana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănișorul, Hașegana, Insoțire de credit (Veștem), Institut de credit (Mehadia), Institut de credit (Gavoșdia), Isvorul, (Sângiorgiu), Isvorul (Sebeșul-înf.), Isvorul (Ighiu), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceafărul, Lumina, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniareva), Murășiana, Murășanul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoiul, Noiana, Olteana, Oraviciana, Orientul, Patria, Piatra, Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugoș), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reun. de impr. și păstrare (Ilva-mare), Kiureana (Cap.-Mănăstur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Sebeșana (Sebeșul-săsesc), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Silvania, Someșana, Speranța (Hosman), Steana, Șercăiana, Șoimul (Uioara), Șoimul (Vașcău), Tărnăveana, Timișana, Tibleșana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sânmartin), Vulturul (Tășnad) Zărăndeană, Zlăgheana, Zorile.

Abonamentul:

pe 1 an K 40—, pe 1/2 an K 20—

Director:

CONSTANȚIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:

de spațiul unui cm² câte 20 fileri.

Sumarul:

Socialismul și ordinea economică-socială actuală. — Prigoniri. — Câteva chestii în legătură cu rezervele latente. — Consfătuirea reprezentanților băncilor românești. — Dela Consiliul Dirigent. — Cătră colegii noștri funcționari de bancă. — *Cronică*: Congresul funcționarilor administrativi români. Despăgubirea păgubiților în războiu. — *Interviu la abonament*.

Socialismul și ordinea economică-socială actuală.

— De Ioan Iosif, profesor de economie politică și de drept. —

Patru ani de zile incheiați a durat cataclismul mondial, sângerosul războiu cu vehemență neîntrepută. Patimele vechi acumulate în decursul deceniilor în spiritul public și în actele și rapoartele intime ale vieții diplomatice s'au deslănțuit, aviditatea fără margini și imorală a unora sau a altora, a ieșit la iveală în toată goliciunea ei, și în fine dorul după senzații eroice — revivificările timpurilor antecesorilor glorificați în ditirambe produse de scribi sau de inspirații de comandă sau de inspirații isvorite din stânca de întenerime a epocelor deja înmormântate — s'a «satisfăcut». Timpul acesta însă, de odioasă suveniră pentru posteritate, și-a reclamat victimele sale în secerișul bogat al milioanei de oameni nevinovați, lăsând în urma lor alte milioane în mizeria și suferințele interminabile produse de calamitățile de războiu.

Aspectul acestui tablou, care nu mai este productul fantaziei, ci al realității crude, nu lasă pe nimeni indiferent, căci el inspiră fiecăruia griji, mai mari sau mai mici, preocupății de un fel sau de altul.

Soldatul se gândește la viața sa, la ai săi cei rămași acasă la dubla grije; la soarta iubitului lor de la front și la problema traiului de toate zilele, miniștrii la conducerea cu grije a frânelor guvernării țării, generalii la compunerea și executarea planurilor strategice, milionarii de războiu la gândul imoral, că dacă se termină războiul vor cădea delă isvorul nesecat de unde le curg milioanele și a. m. d.

Șirul acesta incomplet al acelor, cărora războiul și urmările lui le dă de gândit și le cauzează trudă, fără îndoială trebuie întregit în prima linie cu *cugetătorii* de pe arena vieții științifice, cu spectatorii obiectivi ai sbuciumărilor omenești de pe la fronturi și de prin interiorul statelor beligerante și neutrale. Înțelegem între aceștia în prima linie pe aceia, cari își sacrifică viața întreagă exclusiv problemelor sociale și economice și cari în desfășurarea evenimentelor, caută a stabili legăturile logice dintre ele, caută a stabili logica nefalsificată dintre cauze și efecte și a fixa locul și timpul unde se află eroarea sau adevărul, a face analiza sau a stabili sinteza tuturor fenomenelor, cari apar pe orizontul vieții omenești sub raport economic și social. Acești cugetători sunt *economiștii*, *sociologii* și *socialiștii științifici*. Fiecare grupă dintră acești cugetători și savanți își are domeniul său propriu bine delimitat, în cece privește explorarea și scrutarea fenomenelor conviețuirii colective a oamenilor.

În articolul de față nu ne ocupăm cu economistul propriu zis, care se ocupă cu studiul fenomenelor sociale sub raport economic-material, nici cu sociologia, care, ca știință sintetică cuprinde și studiază toate fenomenele economice sociale de orice natură ar fi ele, ci intenționăm a ne ocupa numai cu socialismul, care la rândul său se ocupă numai cu

problemele de ameliorare și schimbare a sorții anumitelor clase sociale, cari sufăr în subjugare și dependență economică, socială și politică.

Războiul mondial a produs și produce idei, vederi și puncte de mănecare nouă în rezolvirea sau prinderea fenomenelor și metode și modalități nouă în aplicarea principiilor de convețuire internațională. Terenul vieții economice și sociale astăzi este cel mai bogat în produsele intelectului omenesc.

Cu discernarea mai detaliată sau cu demonstrarea mai de aproape a punctelor de întâlnire din domeniile aparținătoare fiecăreia din disciplinele economice-sociale și politice nu ne putem ocupa aci, dar nici nu este aceea intențiunea noastră. Scopul acestor șire este exclusiv a arăta în liniamente generale ființa socialismului, ca aceea parte a domeniului cugetării omenesti, care în decursul războiului a preocupat în mai multe rânduri și în măsura cea mai mare pe mulți cugetători și pe și mai mulți cetitori. Socialismul în multe rânduri și chiar și acum fără întrerupere, a fost și este la foarte mulți termenul cel mai citat în conversațiile și discuțiile referitoare la rezolvarea problemelor economice-sociale produse de războiu. Socialismul este acela, din care se alimentează o parte mare a oamenilor în consumațiile lor intelectuale zilnice. Socialismul preocupă cu predilecție pe savanți și pe ignoranți, pe oamenii marcanți ai politice și pe pantofarul dela calapod, pe socialiștii de profesie și pe ridicolii «capisători» de câteva frânturi de idei din socialismul literar și de cafea sau de stradă, pe oamenii culți și pe semi-doctii societății omenesti, pe burghezul și pe muncitorul, pe capitaliști și pe proletari și așa mai departe.

Pentru aceea ne-am decis a da ceva despre socialism, arătând în câteva noțiuni istoria, originea și dezvoltarea lui, apoi principiile și edificarea socialismului și al democrației sociale cu principiile sale fundamentale, mai departe starea socialismului modern și poziția lui față de ordinea economică socială actuală.

Înainte însă de a trece la tratarea propriu zisă a socialismului, trebuie să facem o schiță de tot scurtă a dezvoltării și organizării vieții colective sociale omenesti și a arăta, cam în ce fel a ajuns oamenii la diferențierea în clase sociale și cari sunt momentele ce credem noi că ar fi decizive la formarea acestor clase.

* * *

Dacă privim pe omul în manifestările sale de viață vom observa că el a avut și are a se lupta în prima linie în contra capriciilor naturii, cari îi îngreunează siguranța acvirării mijloacelor pentru satisfacerea trebuințelor sale. Numai încetul cu încetul a ajuns omul a putea modifica natura, sustrăgându-se în același timp gradat și de sub influința ei. Lupta și victoria omenimei față de natură, deosebește pe omul de animale, cari nu simt lipsa să modifice con-

dițiunile naturale ale pământului. De sine se înțelege că omul în lupta sa purtată contra naturii pentru asigurarea existenței sale, numai cu timpul a putut ajunge la victorie, care de altcum este numai relativă și *nihil per saltum*, nimic nu s'a făcut, decât în mod lent printr'un proces de transacțiuni insensibile. Toate aceste manifestări de viață ale omului sunt fenomene de ordin biologic, iar trecerea dela fenomenele biologice la cele sociale tot asemenea, ca și la eluțarea independenței sale față de forțele naturii, s'a făcut în mod insensibil. Culegerea fructelor, vânatul și pescuitul: acestea formează lupta omului contra animalelor și contra plantelor. Aceasta luptă reclamă, când sforțări individuale, când colective, fără a putea determina cu exactitate, că unde se încep unele și când se gată celelalte. În stadiul acesta al omenimii, când individul pentru contul său propriu, când apoi horda întreprinde un vânat în contul comun. Cu timpul a ajuns omul la convingerea, că puterile unite ale oamenilor în lupta pentru existență sunt o garanție mai mare în reușita lor și astfel legăturile sociale au început a se desvolda și a se cimenta între ei. Omul dela natură este o ființă cu proprietăți de asociare și eră vorba numai de dezvoltarea acestor însușiri, cari de altcum au fost și sunt necesitate, de exigențele vieții fizice și morale. Nu s'au mărginit însă oamenii la conlucrarea voluntară întru învingerea greutăților pentru asigurarea existenței lor, ci cu timpul, aceea, ce la început eră o asociare spontană mai apoi deveni voluntară, conștientă și premeditată de rațiune, în urma faptului, că oamenii au ajuns la cunoașterea că unii dintre ei sunt dotați dela natură cu anumite aptitudini, cari îi deosebește de ceilalți și cari aptitudini aplicate în lupta pentru existență le procură anumite avantagii. Aceste aptitudini și avantagii nu întârzie a se face simțite de consoția lor, cari încep a-și da seamă de superioritatea acelor și cari încetul cu încetul, la început, ajung sub influința lor psihologică, iar mai pe urmă în raport de dependență spirituală și apoi fizică și materială. Se începe diferențierea oamenilor după grupuri de conducători și de conduși, de unde apoi numai este mult până la formarea completă a claselor sociale.

Contactul triburilor, apoi al națiunilor a adus cu sine cunoașterea reciprocă a productelor lor speciale pentru a căror acvirare s'au început lupta între ei. Este de sine înțeles că oamenii curând au ajuns la cunoașterea avantajilor, ce le procură munca omenescă aservită economiei lor și astfel deodată cu cucerirea bunurilor celor învinși (pământul, pădurea, pășunile, mine, ape etc.) aceștia au ajuns în subjugare ca simple unelte și mijloace de exploatat. Astfel întră omenimea în acel stadiu al dezvoltării sale, când se formează classa dominantă și classa supușilor, cari la început erau sclavii (Epoca sclăviei). Bunurile acvurate, (pământ, ape, păduri oameni, animale etc.) la început erau proprietate comună a învingătorilor, deci eră un raport de drept de proprietate comună

asupra celor câștigate. În baza principiului de diferențiere, care are de substrat inegalitatea oamenilor dela natură în facultățile și aptitudinile lor spirituale și fizice, nu a întârziat a se ridica unii și din sinul învingătorilor peste comproprietarii lor, aservindu-și pe aceștia șieși, iar de altă parte progresul lent, dar sigur în dezvoltarea economiei și a vieții de grup, apoi de stat, a adus cu sine, paralel cu diviziunea muncii, și dezvoltarea proprietăți private. Instituțiunea proprietăți private este începutul diferențierii pronunțate a oamenilor după clase sociale și paralel cu aceasta utilizarea forțelor de producțiune și distribuirea venitului lor urmează conform necesităților practice și stadiului economiei societății, dirijată în toate manifestările de viață de instituțiunea dreptului de proprietate privată. Unii au totul, alții n'au nimic sau numai foarte puțin; unii numai consumă, iar alții lucrează pentru aceștia. Abuzurile detentorilor forțelor de producțiune săvârșite față de cei supuși au început cu timpul a deveni insuportabile și astfel ne aflăm față de acele revolte violente și sângeroase, pe cari le întâlnim în cele mai vechi timpuri istorice, la cele mai vechi popoare ale civilizațiunii umane, la Chinezi, la Indieni, la Romani, la Greci și până în timpurile epocii medievale și moderne. Istoria omenirii este bogată în astfel de evenimente, în războaie interne civile, a cărora cauză, chiar și atunci când ele au avut un caracter politic, a rezidat totdeauna în abuzurile și nedreptățile economice infligate celor subjugăți; cu un cuvânt motorul tuturor acestor evenimente a fost și este de origine economică. Exploatații s'au răsculat în contra exploataților. Revoltele Greciei antice și ale scivilor romani, apoi revoltele țărănești, în care chiar și țara noastră a fost foarte bogată, mai ales Transilvania din evul mediu și din epoca modernă, ba chiar și revolta agrară din 1907 din România, toate confirmă că disproporția dintre forțele de producțiune și politice deținute de unii și dintre serviciile și datorințele altora, sunt originea tuturor relelor sociale.

Socialismul privit ca o mișcare de ameliorare economică a unor clase sociale față de celelalte, cari dețin puterea și proprietatea în mâinile lor, a existat, de când există omenirea, înțelegem de când omenirea a ajuns la acel grad de dezvoltare și organizare economică, socială și politică, unde conștiința comună a demnității proprii de om pe deo parte, iar de pe altă parte ambițiunea și necesitatea de a se emancipa de sub influința, de sub dominațiunea ucigătoare a detentorilor puterii economice și politice se impuneau cu o forță irezistibilă. Concepțiunile de capitalism, socialism, industrialism, mercantilism etc, erau necunoscute încă, cu toate acestea socialismul privit nu ca concepție, ci ca un fenomen social-economic a existat totdeauna de când putem vorbi de o civilizațiune oarecare.

Oameni, cari au observat fenomenele sociale, cari au încercat să aducă vre-o soluțiune corăspun-

sătoare nemulțămiiților și cari au căutat să creeze un raport de armonie între oamenii diferențiați în clase sociale, au fost totdeauna. Acești cugetători însă numai cu greu și numai mai târziu s'au putut emancipa de sub influința prejudecăților și instituțiunilor lumești și religioase din epoca lor. A trebuit să treacă mulți secoli, până când frământările oamenilor au produs câte un spirit viu și energic, care să sfrunteze rigiditatea și refractarismul unei lumi de superstițiuni și instituțiuni păgubitoare civilizațiunii umane.

Literatura și activitatea științifică din domeniul reformismului (socialismului). — această denumire o vom explica mai târziu — abia către finea secolului al XVIII-lea a început a se ivi în începuturile sale mai sistematice. Ce e drept încă pe la începutul secolului al 16-lea Thomas Morus, mare cancelar al Angliei, văzând abuzurile nemai pomenite din timpul său și pătruns fiind de in Justiția în care trăia societatea timpului său în opul său «*De optime re-publicae statu deque nova insula Utopie*», (1516.) arată care ar fi modul organizațiunii sociale într'o insulă, imaginată de el, în insula Utopia, unde fiecare individ s'ar simți fericit. Cu aceasta s'a făcut începutul activității în domeniul problemelor sociale. Planurile și mijloacele fantastice ale lui Morus sunt eternizate prin cuvântul *Utopie*, pe care de câteori voiești a exprima o imposibilitate, totdeauna zici că aceasta este o utopie. Cam la 100 de ani după Th. Morus apare un alt op al italianului Campanella, numit «*Civitas soli*» (1620) în care tot cam în sensul arătat de Th. Morus, ar voi să afle modul ușurării sorții celor năcăjiți.

Aceste scrieri însă de și le-am putea privi de presemnele unei activități demne de atențiune pe terenul socialist, au rămas cu totul ignorate și infructuoase în sinul societății contemporane lor.

(Va urmă).

Prigoniri.

Anii 1916—1918 în județul Brașov.

(Urmare).

Judecătoriile civile ungare încă și-au dat tot concursul ca opera de destrucție să fie mai sigură și mai ușor executabilă. Dar să cităm câteva cazuri:

1. În cauza lui Andrei Schmidts contra *preotului* Iosif Comanescu și a consoților din Codlea refugiați dinaintea furiei ungurești în România, judecătoria cercuală din Brașov a ordonat pe baza secestrului de asigurare vânzarea prealabilă fără ascultarea părților, respective curatorilor denumiți, deși § 100 al art. de lege LX din anul 1881 prescrie în mod categoric ca părțile interesate sau curatorii să fie ascultați înainte de a se ordona vânzarea preventivă (Nr. Pk. 2544/3—1917 jud. cerc. din Brașov). Părțile interesate Ana și Maria Marcu prin o rugare spe-

cială au cerut invalidarea decisului, rugarea însă a fost respinsă, iar recursul înaintat în contra decisului de respingere încă a fost respins pe motivul inadmisibilității legale.

2. Fără pertractare, ascultarea părților etc. a fost vândută averea mobilă a *preotului* Constantin Proca din Râșnov pe baza hotărârei 666/3 1917 Pk. a judecătoriei cercuale din Brașov.

De aci deducția, cum-că cei refugiați în România fără considerare la împrejurările refugierii, erau scoși din cadrul legilor, acestea nefiind nici măcar în formă respectate.

Din procedura identică în ambele cauze susmenționate reiese principiul; — putem deci afirma, că în toate cazurile identice s'a procedat identic. Și câți au fost refugiați, câți au fost internați și întemnițați ne-o spun nenumăratele cereri de despăgubire ce se înaintază, — dar mai autentic ar vorbi datele statistice ale judecătoriei de divizie honvezească din Cluj.

Am afirmat mai sus, însă tendința de a ne nimici trupește, fizice, încă nu a lipsit în procedeul autorităților austro-ungare.

Gandarmi maghiari au bătut și maltratat în fel și chip pe inteligenții români ajunși în mâna lor. Cazul harnicului preot Aurel Nistor din Arpătac, care a fost ridicat în bătăi de pat de pușcă din casa sa de cătră gandarmi, — bătut în tren la gara Homorod în fața publicului unguresc și săsesc, este numai un caz dintre miile de acte de cruzime comise față de preoții noștri.

Cel mai barbar procedeu însă a fost introdus la așa numita Nachrichten-Abwehr sau Kundschaftsstelle din Brașov, Nr. 84 din Strada lungă; va rămâne de veșnică amintire în istoria culturală a Brașovului. Aici lucră biroul de informații al armatei I, — în frunte cu ofițerii unguri și sași. Și și-au făcut datorința cu toată fidelitatea datorită trecutului istoric al neamului lor. Amintim spre ilustrare numai câteva cazuri, aceasta pe baza proceselor verbale încheiate cu cei maltratați; iată-le:

Locuitorul Gherghe Moldovan din Brașov a fost bătut la școala de industrie de lemn din Brașov de un domn afirmative deputat dietal (Huszár) cu un baston-cârbaciu împletit în piele; aici sătenii români închiși căpătau în fiecare zi 25 la f... Acest deputat a făcut din biserica sfântului Nicolae din Brașov depozit de lucruri furate adunate dela locuitori.

Nicolae Dușu Matei din comuna Bacifalu confirmă același tratament (25).

Ioan Ghimbășan, econom din Stupinele Brașovului, spune că în Brașov la Abwehrstelle (84) la porunca unui anumit locotenent Schmidt era bătut zi de zi cu excepțiunea Duminecii dela oarele 3—8 p. m. Odaea în care se află, o uda zi de zi cu sângele său. Acest tratament a durat 5 săptămâni în felul acesta. A fost și spânzurat cu picioarele în sus și capul în jos fiind silit astfel a fasionă.

Barbariile comise de deputatul Huszár Károly, afirmativ învățător din ținuturile de dincolo de Dunăre, le dovedește bătrânul învățător pensionat Gheorghe Fulea din Rotbav, bătut în palmi și cu patul puștei și aruncat în lanțuri de acest barbar.

Apoi Arsenie Navrea, Dumitru Frunză, Petru Chicomban și alții. Trebuie tratați «csendörösen», — după obiceiul gandarmilor, — eră porunca lui Huszár — iar sbirii își făceau datoria.

Dumitru Cati din Brașovul-vechiu a fost bătut pe timpul cât era arestat în Brașov cu o sârmă, pe care erau trase verigi de talpă cu piele.

Nu a fost un singur țaran sau inteligent închis la biroul de informații din Brașov, care să nu fi fost maltratat în mod inuman, închis în pivnițe umede și întunecoase. Și să nu se uite că nici o persoană, care a cutezat să răsufle românește pe timpul ocupației române din 1916, nu a scăpat de bătăi, injulțe și vexațiuni. Toți au trebuit să treacă prin chinurile dela «84». Și dacă Românii nu au știut mai înainte ce a însemnat puntea suspinelor, o au cunoscut în anii 1916—1918. în tratamentul dela «84». Onoare celor ce au condus această hiperculturală instituție!

În privința administrației îmi stau cele mai puține date la dispoziție. Dar aceasta nu înseamnă, că a rămas inactivă. Și-a făcut datorința cu toată conștiințiozitatea. Sub scutul și ocrotirea ei mergeau locuitorii sași la Românii și le luă vita din grajd sub titlu că eră furată dela ei, se vindea în licitație publică, iar suma se dedea pe jumătate la «Armen fond», iar cealaltă jumătate statului.

Sub scutul și înaintea ochilor ei, eră bătut și jăfuit Românul de propria miliție și mai ales de Germani. Compatriotul sas se ducea cu o patrulă nemțească la Român și-l provocă să-i vândă vaca — dacă nu i-o recuirează nemții. — Li aruncă Românului 100 Cor. — și ducea vaca.

Transcrieri de imobile prin teroare și sub titlu cumcă românul nu mai poate fi proprietar de pământ încă s'au întâmplat.

La recvirări i se lăsă românului 2 kg., iar sasilui 7. În comitatul Brașov, în continuu contact cu Germanii, Sașii și-au permis totul, — nu înzadar erau confrății lor aicea. Lăcomia lor nu a cunoscut margini.

Locuitorii Români erau eduși cu forța din partea gandarmeriei să lucreze pe câmpurile sașilor. Așa și-a lucrat sfeclele în Nov. și Dec. 1916 vice-primarul din Bod prin 15 români, bărbați și femei, (Nicolae Jigărea et cons.) din comuna Poartă-Bran, fără a le plăti un singur ban, iar fetițele preotului Constantin din comuna Hălchiu, mort în urma bătăilor, au fost duse pe gerul iernii să muncească câmpul sașilor. Văduva preotului o dovedește. O nouă iobăgie!

Cu siguranță administrația ungurească nu a rămas înapoiă celei săsești; amintesc numai 2 cazuri.

Locuitorul George Casaș Bogdănel din Vâlcele (Előpatak) comitatul Treiscaune cumpărase încă cu

10 ani înainte un imobil dela conposesorul băilor. L-a luat în posesiune dar nu și l-a transcris. După eliberarea ordonanței, care lega transcrierea imobilelor de învoiala și aprobarea autorităților a cerat să-și aducă moșia în regulă. I s'a denegat transcrierea, — autoritățile administatve i-au dat însă să înțeleagă, că transcrierea numai atunci se va exoperă, dacă va trece la catolicism. Și a trecut omul pentru că altmintrelea eră nimic. Dar precum spuneă, — am trecut d-le, — dar să-mi vie contractul și apoi mă reîntorc.

(Va urmă).

(Brașov).

Dr. Constantin Moga,
advocat.

Câteva chestii în legătură cu rezervele latente.

— Articol din afară. —

(Sfârșit).

Aderenții rezervelor latente nelimitate vor spune că aceste rezerve nu că trebuie tolerate, ori mai bine zis admise și permise, ci chiar impuse și obligate prin lege pentru oricare conducere a oricărei întreprinderi comerciale, căci ele sunt baza și garanția solidității și realității bilanțului. Statul atunci va sta bine, când subiectele sale de dare sunt sănătoase și bine situate, căci acestea vor putea plăti totdeauna sigur și punctual dările impuse de el. Prin urmare este în interesul statului să contribuie și el cu ocrotirea și privilegiile, ce le poate oferi, la înavușirea cetățenilor săi și întreprinderilor acestora. (La această obiecțiune, tot așa s'ar putea pleda și contra.)

Apoi se mai zice, că dacă s'ar distribui anual toate profiturile realizate, o întreprindere comercială despoiată de toate rezervele latente, ar fi prea mult expusă influințelor externe (fluctuațiilor) și evenimentelor de pe piață), ar fi un organism economic de-o sensibilitate extremă, întocmai chiar ca și corpul omenesc desbrăcat de haine. Mai departe, zic aderenții rezervelor latente, că precum sunt secrete în viața familială, cari, divulgate, de multeori ar strica familiilor celor mai armonice, tot așa și întreprinderilor comerciale cu caracter public, nu le-ar face bine faptul, dacă ar fi silite să 'și desfășure activitatea înaintea publicului mare, care de cele mai multeori nu are înțelegere și pricepere pentru toate afacerile comerciale. Un inconvenient oricât de neînsemnat aranjat în public, poate produce efecte păgubitoare întreprinderii, până când aranjat în tăcere, se trece peste el la ordinea zilei, fără să aibă urmările temute, pentru cazul eșirii în publicitate. Cu un cuvânt, oricât de pronunțat ar fi caracterul public a unei întreprinderi comerciale, totuș trebuie să i se dea în interesul întreprinderii însăși posibilitatea unei conduceri și administrări, asemenea întreprinderilor particulare. Rezervele latente (secrete) dau, ce e drept, direcțiunii posibilitatea de a tranșa și mușamaliza greșeli făcute, scoțându-o din belea, însă efectele bune ale

unei asemenea operațiuni se revarsă asupra întregii întreprinderi, va să zică în favorul tuturor acționarilor. În cazul contrar efectele rele ar putea fi cu mult mai păgubitoare.

Dupăce văzurăm, cari împrejurări vorbesc pentru și cari în contra rezervelor latente, voiu înșiră aci câteva remedii, cari ar face posibil un compromis între argumentele pro și contra înșirate mai sus, pentru că și pe o parte și pe cealaltă sunt lucruri bune, de cari ar trebui să țină seamă.

1. Să se dea fiecărui acționar, indiferent câte acții are, numai un vot. Prin aceasta, s'ar micșoră puterea celor avuți, cari apoi fiind membri în Direcțiune, vor trebui să țină mai mult socoleală de voiața mulțimii și nu vor riscă afaceri nesigure.

2. Să se fixeze maximul de dividendă, și tot profitul, care întrece acest maxim să fie concentrat în fonduri de rezervă, cu ajutorul cărora o întreprindere comercială se întărește, în interesul său și al statului; va da pânea la cât mai mulți funcționari și muncitori, cari la rândul lor fiind bine plătiți vor întemeia familii, folositoare statului, din care fac parte.

3. Să se reducă la minim posibilitatea creării rezervelor latente, iar din plusurile produse pe calea aceasta, să se creeze fonduri transitoare de rezervă, pentru acoperirea diferențelor de curs la hârtii de valori, a diferențelor de preț la imobile, și alte pagube ivite fără vina cuiva. Cu vremea se va obicinui și lumea neinițiată cu felul acesta de administrare, iar administratorii de averi publice, vor fi în schimb mai precauți și mai solizi în afacerile, ce vor încheia. Chestia aceasta va părea multora ciudată și nerealizabilă, dar cred că spiritele liberale, progresive și democratice sincere, nu vor trage la îndoială posibilitatea realizării ei.

4. Anunțarea oricărei pierderi ivite, adunării generale, sau la întreprinderi cu altă organizație, tuturor forurilor, cari exercită un control asupra merului afacerilor, și ca urmare firească interzicerea altor organe de a amortiza pretensiuni pierdute sau dubii.

5. Un membru în direcțiune să nu poată fi reales mai mult decât odată adecă 2 cicluri de câte 3, cel mult 5 ani unul. Schimbarea aceasta să se facă însă așa, ca jumătate din membri să fie vechi, și jumătate noi, astfel ca să se păstreze o anumită continuitate în conducere, de care este neapărată lipsă.

Asupra importanței acestei măsuri, cred că nu e lipsă să insist, putând cetitorul ușor, să tragă concluziile, din toate cele spuse mai sus.

Cu un cuvânt întreprinderile cu caracter de publicitate, să fie și din acest punct de vedere de fapt publice și nu pepiniere pentru interesele unor familii binesituate, cu legături și cunoștințe prețioase. Ceeace sunt astăzi sub acest raport asemenea întreprinderi, e numai o farsă simplă.

I. Ciobanu.

Consfătuirea reprezentanților băncilor românești.

La 2/15 Ian. n. s'a ținut în sala mare a palatului județan consfătuirea reprezentanților băncilor noastre convocată de șeful resortului comerțului și agriculturii. S'a hotărât în principiu înființarea «*Băncii centrale comerciale și industriale*», cu un capital de cel puțin 5 milioane Cor., resp. Lei. La această consfătuire au luat parte 60 de delegați, cari au reprezentat 61 bănci românești, și mulți alți participanți.

Adunarea a fost deschisă de conchemătorul dl Dr. Victor Bontescu, șeful resortului comerțului și al agriculturii a Consiliului Dirigent. D-sa arată în câțeva cuvinte scopul acestei consfătuiri și șansele frumoase, ce le poate avea o asemenea bancă, mai ales la noi, cari de aici înainte trecue să ne întemeiem și organizăm viața economică, — apoi învită pe dl Vasile C. Osvadă, secretarul aceluiaș resort să citească proiectul băncii.

La discuția principiară au luat parte delegații: Dr. Pompil Cioban, Ion Moldovanu, Dominic Rațiu, I. Brut Păcuraru, Dr. Octavian Sglimbea și după primirea informațiilor dorite și clarificarea mai multor chestii de ordin principiar s'a trecut la discutarea amănunțită a proiectului. La această discuție au luat parte delegații: Dominic Rațiu, I. Brut Păcuraru, August A. Nicoară, Dr. Oct. Sglimbea, Dr. P. Poruțiu și Petru Manole, Preiectele prezentate, în principiu și în general au fost primite rămânând ca adunarea generală de constituire să stabilească statutele și hotărască definitiv. textul lor. Chestiile sulevate în discuțiile ivite hotărât vor forma tot atâtea subiect interesante și importante pentru hotărârile ce le va lua adunarea de constituire. Prea puțină interesare a participanților față de chestia atât de importantă despre care se tractă, a fost nemotivată — iar lipsa de orientare genantă.

La finea ședinții s'a ales apoi o comisiune din 14 membri chemați a discuta chestia înființării băncii mari agrare, intenționată și proiectată tot de resortul comerțului și al agriculturii.

La 17 crt. a avut loc consfătuirea comercianților și industriașilor noștri asupra aceluiaș obiect. Aceasta asemenea a hotărât în principiu înființarea băncii centrale comerciale și industriale.

Prin aceste hotărâri ideea d-lui Dr. V. Bontescu pentru care lucră de ani de zile, a fost dusă cu un pas însemnat mai aproape de realizare.

Să fie într'un ceas bun!

Dela Consiliul Dirigent.

Prin notă circulară de data 2 crt Nr. II 4/919 șeful armatei și a siguranței publice re cerează toate consiliile noastre județane a raporta imediat despre toate *etablimentele industriale* aflătoare pe teritoriul județului și anume: 1. Unde se află? 2. felul lor? 3. în ce condițiune sunt, în activitate ori nu? 4. dacă sunt în activitate câți lucrători sunt ocupați și de cine conduși? 5. în a cui posesiune se găsesc?

Șeful resortului ocrotirilor sociale a emis cu data de 21 Dec. 1918 sub Nr. 12/918 privitor la *închirierea locuințelor* următoarea ordonanță:

Considerând speculația propagată în cercuri tot mai largi de către proprietari și locatori (închirietori) de edificii și locuințe, în detrimentul masselor avizate;

Considerând, că nu se mai respectă dispozițiile excepționale din timpul războiului, relativ la ocrotirea drepturilor chiriașului, aceste dispozițiuni fiind privite — odată cu căderea regimului vechiu — ca abrogate, spre a pune stavilă unei astfel de speculațiuni detestabile și a sprigini interesul general al masselor de chiriași, fără a altera nici drepturile proprietarilor și locatorilor principali, în mod interimal, până la alte dispozițiuni definitive, se hotărăsc următoarele:

Ordinațiunea ministeriului ungar Nr. 4180/1917 M. E. despre stabilirea dispozițiilor excepționale, referitoare la închirierea locuințelor și altor apartamente, prin aceasta se menține în vigoare pe teritoriul Ardealului, Ungariei și Banatului, a cărui alipire a fost proclamată în adunarea națională dela Alba-Iulia.

Ordinațiunei susmenționate i se aduc următoarele modificări:

1. Cap. II. § 16. Al. II. Se desființează. În consecință dispozițiunile Al. I. al §-lui 16 se estind și asupra părților de locuințe (camerelor), mobilate, sau nemobilate, subînchiriate.

2. Cap. III. §§ 23-30 sunt a se aplica numai și în întregime asupra *celor dispăruți fără veste în campanie și asupra prizonierilor de război*, în locul mobilizațiilor, militarilor și celor ce sunt egal considerați cu militarii.

3. Cap. IV. § 38. Punct 4. Al. II. Se desființează.

4. Cap. IV. § 38. Punct 9. Se desființează.

5. Cap. IV. § 39. Al. ultim; Cap. IV. § 40. Al. II. și IV. A se înțelege în loc de ministrul de interne: Resortul Ocrotirilor Sociale, în loc de ministrul de justiție: Resortul Justiției, ambele aparținătoare Consiliului Dirigent.

Toate dispozițiunile ordinațiunii ministeriului ungar Nr. 4180/1917 M. E. cuprinse în §§-ji 1—43 și neschimbate prin prezenta ordinațiune de o parte, de altă parte modificările de sub pp. 1—5 ale acestei ordinațiuni, sunt a se respecta și execută, — sub urmarea pedepsei prevăzute, — de către organele competente, pe teritoriul Ardealului, Ungariei și Banatului.

Acelaș șef de resort a emis sub Nr. 13/918 ordonanța următoare privitoare la *menținerea comisiunilor de închiriere*:

Din motivele expuse în capul ordinațiunii Nr. 12/1918 a acestui resort și fiind în legătură organică cu ordinațiunea ministerului ungar Nr. 4180/1917, menținută tot acolo, prin aceasta ordinațiunea ministerului ungar de justiție și interne Nr. 62,500/1917 I. M. despre reglementarea din nou a comisiilor de închiriere și procedura lor, se menține în întregime și se ordonă executarea ei întocmai.

Comisarul de alimentație pentru județul Sibiiului, dl Ioan Chirca, printr'un aviz de data 1 Ianuar 1919 Nr. 3/919 aduce la cunoștința tuturor consiliilor și primăriilor comunale din comitatul Sibiiu, că exportul articolelor de alimentare (bucate, făină, zahăr, cartofi) de pe teritoriul comitatului e strict interzis.

Provoacă deci toate consiliile și primăriile comunale de pe teritoriul comitatului, să împiedece exportul tuturor articolelor de alimentare, cari s'ar face fără autorizația comisarului de alimentație.

Cătră colegii noștri funcționari de bancă.

Discutând anomaliile create de războiu în situația multor colegi, apoi necesitatea remediilor pentru acele anomalii, și în general situația noastră a funcționarilor de bancă, în ziua de 11 crt. ne-am adunat la «Albina» 25 de funcționari dela mai multe bănci din diferite părți la o consfătuire intimă.

Aici s'a stabilit în perfectă uniformitate de păreri și cu unanimitate, că organizarea funcționarilor de bancă profesioniști într'un corp solidar și conștient de importanța sa între împrejurările de azi este o necesitate de viață. Conferința a delegat astfel din sinul său un comitet aranjator, însărcinându-l să facă toate pregătirile necesare pentru un *congres al funcționarilor de bancă români profesioniști* din Ardeal, Bănat și părțile locuite de Români din Ungaria și să convoace acel congres în timpul cel mai scurt posibil.

Iată de ce noi, subsemnații membri ai aceluiași comitet aranjator, ne adresăm cătră toți colegii noștri de pretudindenea, rugându-i să ne trimită de urgență (cel mai târziu până la 15 Februar n.) memoriile lor, conținând descrierea anomaliilor ivite în situația adevăraților funcționari de bancă din ținuturile lor, dar indicând și căile și mijloacele pentru remediarea acelor anomalii.

Data fiind necesitatea urgentă a organizării noastre într'o corporațiune, care va trebui să apere cu efect real imediat toate interesele materiale și morale ale colegilor celor mai nefericiți, mai adresăm cătră toți colegii noștri rugarea să se gândească la *colectarea capitalului necesar fondului general de ajutor imediat pentru funcționari*.

Este ultimul moment și ultima sfortare pentru ca să adunăm într'un mănunchiu toate puterile colegilor noștri, pentru ca să ajutăm imediat pe cei mai prigonți de soarta nemiloasă și nemeritată, până nu se răspândește lozinca: «*Azi mie mâne, ție*»

Funcționarii de bancă profesioniști sunt creurul și nervii vieții noastre financiare economice, comerciale și industriale. Astfel așteptăm dela toți cei interesați, să hotărească imediat dacă creurul și nervii economiei noastre naționale trebuie să se prăpădească sau nu?

Memoriile să se adreseze la «Redacțiunea Revistei Economice».

Sibiiu, 16 Ianuarie n. 1919.

Iosif Lissai.

Constantin Popp.

Petru Manole.

Nic. Muntiu.

Anast. Boiu.

Dr. L. Gherman.

Vasile Vlaicu.

I. B. Păcurar.

Ioan Rebega.

Virgil V. Bontescu.

Dr. Tib. Brediceanu.

Șofron Roșca.

CRONICĂ.

Congresul funcționarilor administrativi români s'a ținut în Sibiiu la 12 crt., sub prezidiul dlui Ioan Hențes și în prezența de peste 200 de funcționari din toate județele. Ca referent al congresului a funcționat dl George Bărbat, notar comunal în Poiana-Sibiiului. Congresul a protestat împotriva atacurilor îndreptate prin generalizare în contra oficianților administrativi, atacuri proprii a discretității o classă întreagă de slujbași credincioși ai poporului, cari între împrejurări anevoioase și-au implinit totdeauna datoria. S'a cerut mai departe suspendarea legilor actuale de calificatiune, precum și reclamarea dreptului, ca funcționarul administrativ, notarul comunal român de acum înainte să poată avansa la posturi mai înalte având acela și misiunea specială de a cultiva și răspândi limba românească administrativă. Oficianții să înceapă praxa la administrația comunală și să o continue până la cea mai înaltă classă. Cu excepțiunea posturilor cu nuanță eminentemente politice miniștrii, secretari politici, prefecti etc. atât în ministrieri, cât și în județe, să se institue în posturile conducătoare oameni de specialitate și de valoare în ale administrației, cari să aibă și praxa recerută. Asemenea și la codificarea legilor și ordonanțelor de executare administrativă să fie consultați oameni de specialitate, nu numai din centru, ci și din provincie. Deocamdată toți oficianții administrativi să fie denumiți pe langă asigurarea definitivității și amovibilitatea, precum și a timpului de serviciu de până acum și a dreptului de pensiune. Se cere crearea fondului de pensuni regnicolar, pragmatica de serviciu, cursuri administrative provisorice și stabile gruparea mai norocoasă a agentelor în administrația comunală; simplificarea administrației în dispoziții și în executare omițând birocrațismul și posturile de sinecură.

Congresul a mai cerut asigurarea existenței funcționarilor admiși și acordarea de adausuri de scumpete, toate corespunșătoare cursului de pe piață; cere favor pe tren pentru familia funcționarului.

Sa decis, ca operătele scripturistice intrate la congres să se subștearnă guvernului.

În fine s'a decretat înființarea «Reuniunii funcționarilor administrativi județeni și comunali români» cu sediul în Sibiiu și s'a aprobat statutele aceleia.

*

Despăgubirea păgubiților în război. În numărul nostru ultim, 52, din anul trecut, s'a sulevat chestiunea despăgurilor, ce ar fi să se dee internaților și întemnițaților noștri de pe timpul războiului.

Privitor la această chestiune în România veche s'a făcut deja un pas decisiv, intrucât printr'un decret-lege de data 21 Dec. 1918. guvernul român a ordo-

nat conscrierea tuturor pagubelor, suferite în orice chip, (natura și valoarea pagubelor) în urma războiului, de români, supușii români, supușii statelor aliate sau neutre, de societăți, asociații, întreprinderi și instituții.

Invitare la abonament.

Anul XXI.

Cu începerea unui nou an rugăm onor. noastre institute de bani, membre a „Solidarității” și pe abonenții particulari, de a cărora binevoitor sprijin ne-am bucurat până acum, să ne împărtășească de același sprijin și în anul în care intrăm, grăbind a-și înol abonamentele și folosindu-se cât mai adeseori de coloanele revistei noastre pentru inserarea publicațiilor lor oficiale: bilanțuri anuale, convocări de adunări generale, diverse comunicate, concurse etc. etc.

Asemenea adresăm on. noștri abonenți restanțieri — institute și particulari — rugămintea ca deodată cu prenumărarea revistei noastre pe 1919 să-și achite și restanțele de abonament din trecut.

Urcarea extraordinară a cheltuielilor de editare a acestei reviste — a prețului hârtiei și a tiparului — cu mai multe sute de procente față de vremurile normale dinainte de războiu, ne constrânge și pe noi a urca în mod corăspunsător prețul de abonament.

Prețul de prenumerare este:

K 40.— pe un an

K 20.— pe $\frac{1}{2}$ an.

„Revista Economică” continuă a apărea în extensiunea de până acum, în fiecare săptămână odată, Sâmbăta.

Manuscrisele bilanțurilor și altor publicații, menite a apărea ca inserțiuni Sâmbăta, rugăm a le expediă cu poșta din bună vreme și după posibilitate astfel, ca să ajungă în posesiunea noastră cel mai târziu:

Joi în aceeași săptămână,

pentruca să nu fim nevoiți a amâna publicarea inserțiunilor pe săptămâna următoare.

Comandele de abonament precum și inserțiunile, rugăm a le adresă ca și până acum la **Administrația „Revistei Economice”, Sibiu-Nagyszeben („Albina”).**

Fructificarea

Depozitelor spre fructificare pe libele și cont-curent.

Cu începere dela 7 Februarie 1919 se vor fructifica toate Depozitele spre fructificare pe libele **actualmente în ființă**, cu **3%** și toate Depozitele în cont-curent, **deja în ființă**, cu **2 $\frac{1}{2}$ %**.

De azi încolo și până la alte dispoziții, se fructifică Depozitele spre fructificare pe libele **noue**, cu **2 $\frac{1}{2}$ %**, iar Depozitele în cont-curent **noue**, cu **2%**. 2—3

Impozitul după dobânzi îl plătește în toate cazurile institutul.

„Albina”, institut de credit și economii | Hermanstädter Allgemeine Sparkassa.

Bodenkreditanstalt
în Sibiu.

Hermannstädter
Vorschuss-Verein.

Post de corespondent.

Uzinele electrice soc. anonimă din Sibiu caută **corespondent**. 2—3

Se cere cunoștința perfectă a limbei române și germane, în vorbire și scriere.

Ofertele, cu indicarea pretensiunilor de salariu, sunt a se adresă deadreptul la **Biroul Central a Uzinelor electrice din Sibiu**.

Un milion.

Pentru finanțarea unei mari întreprinderi românești de comerț și industrie, care are să servească scopuri **culturale și naționale**, să caută capitaliști. Particulari sau bănci, cari se interesează de această afacere, sunt rugați a se adresă pentru informații grabnic la administrație sub «România nouă».

2—3